

ΕΙΔΙΚΑ Συλλογικός προγραμματισμός ΦΑΣΗ 1, 2 / 2024-2025

Αξονας 1	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Αξονας 1 Διδασκαλία, μάθηση, αξιολόγηση	Ανάδειξη διεθνών τεκμηριωμένων επιστημονικών πρακτικών και εκπαιδευτικών προσεγγίσεων, που προκύπτουν από την ενσωμάτωση πολλαπλών θεωρητικών απόψεων και πρακτικών βασισμένων σε στοιχεία, με στόχο την επίτευξη δίκαιης και ποιοτικής εκπαίδευσης για όλους τους μαθητές με αναπηρίες ως μια σημαντική πτυχή της επίτευξης κοινωνικής δικαιοσύνης και άρσης των κοινωνικών και εκπαιδευτικών ανισοτήτων. Βελτίωση του περιεχομένου και της μορφής των μέσων διδασκαλίας. Κοινωνική και σχολική υποστήριξη για όλους τους μαθητές με αναπηρία, καθώς και των οικογενειών τους, μέσα σε κλίμα ισότητας, ελευθερίας, ασφάλειας και σεβασμού της προσωπικότητάς τους. Ανάδειξη της θετικής επιρροής στην εκπαιδευτική διαδικασία, στη διδασκαλία και τη μάθηση, όταν πληρούνται: η εργασιακή ικανοποίηση και η αναγνώριση του κοινωνικού ρόλου των εκπαιδευτικών, η μισθολογική τους αναβάθμιση, οι σταθερές/μόνιμες εργασιακές σχέσεις, η επικράτηση των αξιών της δημοκρατίας, της συλλογικότητας και της αλληλεγγύης, η αξιοπρεπής διαβίωση αποκλειστικά από τον μισθό, η επιστημονική, ψυχολογική και εργασιακή υποστήριξη με επιμορφωτικούς, ανατροφοδοτικούς θεσμούς.	Συζήτηση και παρουσίαση τεκμηριωμένων ερευνητικών διδακτικών πρακτικών που ανταποκρίνονται στα μορφωτικά δικαιώματα των μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Παρουσίαση διεθνών πρακτικών για την ανάπτυξη αυτορρυθμιζόμενων μαθησιακών στρατηγικών για μαθητές με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Συζήτηση, συμμετοχή σε σχετικές ημερίδες και συνέδρια. Διερεύνηση προτάσεων και λύσεων. Μελέτη ερευνών, συζήτηση και αναστοχασμός επίκαιρων ζητημάτων και σύγχρονων αντιπαραθέσεων για την ειδική αγωγή και εκπαίδευση.

B. Υλοποίηση της Δράσης (800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπειριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και του προς εξέταση ζητήματος.

16 Μαρτίου 2025: Διαδικτυακή εκδήλωση με θέμα: «Σύγχρονες προσεγγίσεις για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση».

Εισηγήθηκαν: 1. **Douglas Fuchs**, Nicholas Hobbs Chair of Special Education and Human Development, Emeritus, Department of Special Education, 2. Operator: **Δ. Αναστασίου**, Professor, Southern Illinois University

Απρίλιος – Μάιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση (πρακτικά ημερίδας).

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Περαιτέρω διερεύνηση της επίδρασης των συνθηκών διαβίωσης των εκπαιδευτικών με τη διδασκαλία και την εκπαιδευτική διαδικασία. Προώθηση του αιτήματος για ενίσχυση των εκπαιδευτικών και αναγνώριση του εκπαιδευτικού και κοινωνικού τους ρόλου. Περαιτέρω καταγραφή των απόψεων και της κριτικής των εκπαιδευτικών για τα ζητήματα που άπτονται της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Περαιτέρω επεξεργασία και ποιοτική μελέτη της αποτύπωσης των απόψεων των εκπαιδευτικών για την Ειδική Αγωγή και εκπαίδευση.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Συνέχιση της συζήτησης και του αναστοχασμού των εκπαιδευτικών της πράξης για τις ιστορικές διαστάσεις της ειδικής εκπαίδευσης, τους σύγχρονους προβληματισμούς και αντιπαραθέσεις για την Ειδική Αγωγή, τις τεκμηριωμένες επιστημονικές ερευνητικές πρακτικές. Οι επιμορφωτικές διαδικασίες δεν μπορεί να έχουν τη μορφή των ατελείωτων μονολόγων που θα αντιμετωπίζουν ως παθητικό ακροατή το εκπαιδευτικό σώμα, αλλά να δίνουν τη δυνατότητα της ελεύθερης έκφρασης άποψης, διατύπωσης κριτικής και προτάσεων σε κάθε συνάδελφο.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Η διάχυση των εισηγήσεων των εκδηλώσεων και ο πολλαπλασιασμός παρόμοιων θεωρητικών επεξεργασιών στο συγκεκριμένο ζήτημα. Η αναγνώριση της πολυπλοκότητας και του πολυδιάστατου χαρακτήρα της αναπηρίας ή/και των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, της πολλαπλότητας των επιπέδων εξήγησης τους και των τρόπων με τους οποίους η κοινωνική δικαιοσύνη στην εκπαίδευση μπορεί να οδηγήσει σε μια κατάλληλα σκοποθετημένη κοινωνική ένταξη που είναι συμβατή με τις πιο αποτελεσματικές διδακτικές πρακτικές.

	Η emphaticκή επισήμανση ότι αν δεν ενισχυθούν σημαντικά όλες οι δημόσιες και δωρεάν δομές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Ειδικά σχολεία, Τμήματα Ένταξης, Παράλληλη στήριξη, διαγνωστικές δομές) θα οδηγηθούμε σε ένα τοπίο κοινωνικής αδικίας και εκπαιδευτικής ανισότητας με αναποτελεσματική, ακατάλληλη και αδιαφοροποίητη εκπαίδευση για τα παιδιά με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η ανάδειξη των προτάσεων που επιδρούν θετικά στην επαγγελματική ικανοποίηση, στην ενίσχυση του εκπαιδευτικού επαγγέλματος, στην αναγνώριση του εκπαιδευτικού και κοινωνικού ρόλου των εκπαιδευτικών: μισθολογική αναβάθμιση των εκπαιδευτικών και αξιοπρεπής διαβίωση αποκλειστικά από τον μισθό τους, σταθερές/μόνιμες εργασιακές σχέσεις.
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις καθώς και συζητήσεις που ακολούθησαν, είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό που συλλέχθηκε, η ηλεκτρονική βάση δεδομένων που έχει δημιουργηθεί και οι παιδαγωγικές ταινίες που έχουν δημιουργηθεί, αποτελούν σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης της Ειδικής Αγωγής και της παιδαγωγικής επιστήμης.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	Video 1: https://youtube.com/live/19_R0VzFB6E?feature=share (ελλ) https://youtube.com/live/9I_4fFY05Ds?feature=share (αγγλ) Πρακτικά 1: http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/05-DOE-16_3.pdf Επιστολές / υλικό: https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ Παιδαγωγικά video: http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η απουσία διαλόγου του Υπουργείου Παιδείας με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. Το γεγονός ότι οι απόψεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου δεν συζητούνται με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Η ένταση των περιστατικών διοικητικής πίεσης, παραβίασης στοιχειωδών δικαιωμάτων των εκπαιδευτικών, ο αυξημένος φόρτος γραφειοκρατικής εργασίας, η θεαματική αύξηση άδικων διώξεων σε βάρος εκπαιδευτικών, η απαξίωση των συλλογικών οργάνων και ιδιαίτερα του ρόλου του συλλόγου διδασκόντων. γ) Το κλίμα ανταγωνισμού και τα αρνητικά στερεότυπα που προβάλλονται στο κοινωνικό σώμα για το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένα φορτισμένο περιβάλλον και να ενθαρρύνεται η στοχοποίηση των εκπαιδευτικών για κάθε κακοδαιμονία του εκπαιδευτικού συστήματος. δ) Η συνολικότερη οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική κρίση που βιώνουν τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και οι οικογένειές τους, καθώς και οι επιπτώσεις αυτών των παραγόντων δυσκολιών, στην εκπαιδευτική διαδικασία. ε) Η τάση απαξίωσης, μη αναγνώρισης της Παιδαγωγικής ως επιστήμης και παρουσίας της ως μιας «διακλαδικής επιστήμης», δηλαδή ως αθροίσματος κλάδων άλλων επιστημών.
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η συμβολή των εκπαιδευτικών με τη συμμετοχή τους, τις ερωτήσεις και τις τοποθετήσεις τους, τη μεταφορά των εμπειριών τους από τη διδακτική πράξη. β) Η συμβολή των εκπαιδευτικών στον αγώνα για την υπεράσπιση της δημόσιας, δωρεάν παιδείας. γ) Η συνεργασία με κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς φορείς από τον χώρο της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η υψηλή ποιότητα των εισηγήσεων. δ) Η συστηματική καλλιέργεια συλλογικής συνείδησης για τον κοινωνικό και παιδαγωγικό ρόλο του/της εκπαιδευτικού. Η ιστορική και κοινωνική διάσταση διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. ε) Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών στις δράσεις. στ) Η συστηματική και επιστημονική ανάδειξη ότι μεγάλος αριθμός παιδιών με αναπηρία στερούνται ποιοτική εκπαίδευση και υπηρεσίες Ειδικής Αγωγής. Άρα χρειάζεται ενίσχυση όλων των θεσμών της Ειδικής Αγωγής, του δημόσιου και δωρεάν χαρακτήρα τους.

	ζ) Η επικέντρωση στην ανάγκη: οι εκπαιδευτικές πρακτικές και οι στοχευμένες διδακτικές παρεμβάσεις να βασίζονται τόσο στην εμπειρία και την αλληλεπίδραση των εκπαιδευτικών, όσο και στις αρχές της έρευνας και της τεκμηρίωσης.			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η διαρκής ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών με τη συμμετοχή τους στις δράσεις. β) Η ανάδειξη επίμαχων ζητημάτων για τη συνολική θεώρηση της ειδικής συμπεριληπτικής αγωγής και εκπαίδευσης. γ) Η επισήμανση των κοινωνικών, οικονομικών και εκπαιδευτικών προβλημάτων που σχετίζονται με την ειδική αγωγή και εκπαίδευση των παιδιών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. δ) Η διαμόρφωση τεκμηριωμένων προτάσεων, τόσο για την ειδική συμπεριληπτική εκπαίδευση, όσο και για την αναδιαμόρφωση διδακτικών διαδικασιών. ε) Η αποκάλυψη των αιτιών της κοινωνικής και οικονομικής υποβάθμισης των εκπαιδευτικών και η τεκμηρίωση της συσχέτισής της με την εκπαιδευτική διαδικασία. στ) Η αποτύπωση και καταγραφή των εκπαιδευτικών, κοινωνικών και οικονομικών μέτρων που απαιτούνται για την αναβάθμιση και τη στήριξη του εκπαιδευτικού. ζ) Η καταγραφή των παραπάνω σε έντυπη έκδοση, που διευκολύνει τη διάχυση και τη συζήτηση στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.			
Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.			

Άξονας 2	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Άξονας 2 Σχολική διαρροή, φοίτηση	Ανάδειξη προτάσεων και διεκδικήσεων για την ουσιαστική εκπαιδευτική και κοινωνική ένταξη των μαθητών με αναπηρίες και των αναγκιών μέτρων που απαιτούνται για τη στήριξη των εν λόγω μαθητών, τόσο στην εκπαιδευτική τους πορεία, όσο και στη ζωή τους. Εξασφάλιση όλων των προϋποθέσεων, ώστε να παρέχεται σε όλα τα παιδιά με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες η εκπαίδευση που τους χρειάζεται, ιδιαίτερα στα παιδιά από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Μέτρα για την πρώιμη διάγνωση και παρέμβαση, με δωρεάν και δημόσιο χαρακτήρα. Ουσιαστική ενίσχυση των ΚΕΔΑΣΥ. Ενίσχυση της Ειδικής Εκπαίδευσης και των Ειδικών Σχολείων. Ίδρυση ειδικών Σχολείων και Νηπιαγωγείων πλήρως εξοπλισμένων, με ασφαλή μεταφορά των μαθητών/τριών, με πλήρη, μόνιμη και έγκαιρη στελέχωση. Να αντιμετωπίζεται η Ειδική Συμπεριληπτική Αγωγή και Εκπαίδευση (Ειδικά Σχολεία, Τμήματα Ένταξης, Παράλληλη στήριξη, ΚΕΔΑΣΥ, δημόσιοι διαγνωστικοί και υποστηρικτικοί θεσμοί) ως αναπόσπαστο λειτουργικό μέρος της Δημόσιας Δωρεάν Παιδείας, σε όλες τις βαθμίδες της, με οργανικά τοποθετημένους εκπαιδευτικούς.	Διερευνούμε του όρους και τις προϋποθέσεις φοίτησης (πλήθος, χώροι, υποδομές, υποστηρικτικοί θεσμοί, ύλη) όλων των παιδιών με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, σε συνδυασμό με τις συνέπειες που έχουν οι εφαρμοζόμενες εκπαιδευτικές πολιτικές. Μελέτη, συζήτηση και ανταλλαγή εμπειριών για τα ζητήματα των αναγκών και των ελλείψεων των Ειδικών Σχολείων, των υποδομών τους, καθώς και ζητημάτων σχετικών με την εκπαιδευτική και κοινωνική ένταξη των μαθητών με αναπηρίες. Κριτική προσέγγιση της υπάρχουσας πραγματικότητας, σε συνδυασμό με τις απόψεις εκπαιδευτικών και γονέων Ειδικών σχολείων για τα ζητήματα της Ειδικής και συμπεριληπτικής εκπαίδευσης.

B. Υλοποίηση της Δράσης (800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπειριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση.

2 Φεβρουαρίου 2025: Διαδικτυακή εκδήλωση με θέμα: «Ανισότητες, σχολική αποτυχία. Ατομική ευθύνη ή κοινωνική ζήτημα; Εκπαιδευτικές και κοινωνικές παράμετροι του έργου των εκπαιδευτικών».

Εισηγήθηκαν: 1. **Ασκούνη Νέλλη**, Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ του ΕΚΠΑ. 2. **Κυρίδης Αργύρης**, Καθηγητής ΤΕΑΠΕ του Α.Π.Θ. 3. **Παυλίδης Περικλής**, Καθηγητής και Πρόεδρος ΠΤΔΕ του Α.Π.Θ.

16 Μαρτίου 2025: Διαδικτυακή εκδήλωση με θέμα: «Σύγχρονες προσεγγίσεις για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση».

Εισηγήθηκαν: 1. **Douglas Fuchs**, Nicholas Hobbs Chair of Special Education and Human Development, Emeritus, Department of Special Education, 2. Operator: **Δ. Αναστασίου**, Professor, Southern Illinois University.

Μάιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση (πρακτικά ημερίδας).

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Περαιτέρω ανάπτυξη της συζήτησης για την άμβλυνση των κοινωνικών, οικονομικών και εκπαιδευτικών ανισοτήτων. Περαιτέρω μελέτη των απόψεων και της κριτικής των εκπαιδευτικών για τα ζητήματα που άπτονται της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης και διάχυσή τους στην εκπαιδευτική κοινότητα και την κοινωνία. Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, που διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. Οι κοινωνικές ανισότητες αναπαράγουν και παράγουν νέες εκπαιδευτικές ανισότητες, εντείνοντάς τις. Η μελέτη των παραγόντων χρειάζεται να διευρυνθεί και να μελετηθεί περαιτέρω, καθώς οι πολιτικές που υλοποιούνται συρρικνώνουν το δημόσιο σχολείο και απαξιώνουν τον ρόλο του. Οι συνεχείς συγχωνεύσεις, η κατάργηση πλήθους παράλληλων στηρίξεων και τμημάτων ΖΕΠ, η υποστελέχωση Τ.Ε., η υποβάθμιση των αναγκών των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες περιορίζουν την ισότιμη πρόσβαση όλων των παιδιών, εγχαράσσουν χαμηλές προσδοκίες για το μέλλον τους, απαξιώνουν την έννοια της γνώσης. Η απουσία στήριξης του εκπαιδευτικού έργου, εντείνει ακόμη περισσότερο τις κοινωνικές και εκπαιδευτικές ανισότητες.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Προγράμματα επιμόρφωσης με άδεια για όλους τους εκπαιδευτικούς, με

	θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	α) Η διάχυση των πορισμάτων και των εισηγήσεων των εκδηλώσεων είναι σημαντική και συμβάλλει στην διερεύνηση και επίλυση των προβλημάτων. β) Η εξασφάλιση για όλα τα παιδιά με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες της φοίτησής τους στο κατάλληλο πλαίσιο με την κατάλληλη υποστήριξη. Τούτο σημαίνει στήριξη και ενίσχυση των Ειδικών Σχολείων, καθώς και όλων των δημόσιων δομών ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης ώστε να εξασφαλίζεται η βελτιστοποίηση της μάθησης, η συναισθηματική ανάπτυξη, η κοινωνική αποδοχή και ενδυνάμωση των παιδιών, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητές τους, για την κοινωνική δικαιοσύνη και τον σεβασμό στη διαφορετικότητα και την ουσιαστική συμπερίληψη στη μάθηση. γ) Η εξασφάλιση των αναγκαίων υλικών όρων (δημόσια και δωρεάν παιδεία, χρηματοδότηση υποδομές και μέσα, κατάλληλα και ασφαλή κτίρια, μόνιμο οργανικά τοποθετημένο προσωπικό όλων των ειδικοτήτων κλπ) ώστε να ενισχυθεί ο ρόλος του Ειδικού Σχολείου, ως αναπόσπαστο μέρος των πλαισίων Ειδικής Αγωγής και του συστήματος της δημόσιας Εκπαίδευσης. δ) Η έγκαιρη διάγνωση, η ενίσχυση των ΚΕΔΑΣΥ και των σχέσεων τους με τους εκπαιδευτικούς, η διαρκής υποστήριξη των μαθητών και των οικογενειών τους με προγράμματα πρώιμης παρέμβασης, δημόσιες και δωρεάν δομές διάγνωσης και παρεμβάσεων για την προετοιμασία τους για τη ζωή. ε) Η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και πλήρη στελέχωση των Σχολείων με όλες τις ειδικότητες, με σταθερό και οργανικά τοποθετημένο προσωπικό, καθώς και την κάλυψή τους με το απαραίτητο εκπαιδευτικό και διδακτικό υλικό
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων και οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και τα συμπεράσματα που αποτυπώθηκαν είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό που συγκεντρώθηκε καθώς και το αρχείο των παιδαγωγικών ταινιών που έχει παραχθεί, φωτίζουν τις κοινωνικές/παιδαγωγικές διαστάσεις της εκπαίδευσης και αποτελούν σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης και της παιδαγωγικής επιστήμης.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	Video 1: https://youtube.com/live/NqHyMMXn6rg?feature=share Video 2: https://youtube.com/live/19_R0VzFB6E?feature=share (ελλ) https://youtube.com/live/9I_4fFY05Ds?feature=share (αγγλ) Πρακτικά 1: http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/02-DOE-2_2-1.pdf Πρακτικά 2: http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/05-DOE-16_3.pdf Επιστολές / υλικό: https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ Παιδαγωγικά video: http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η απουσία διαλόγου με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών, με ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας, το οποίο επιλέγει τη λογική της επιβολής και του αυταρχισμού. Το γεγονός ότι οι προτάσεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου, η γνώμη και οι απόψεις των εκπαιδευτικών δεν συζητούνται, με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίζονται οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας και ιδιαίτερα των παιδιών με αναπηρίες και των οικογενειών τους. γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης και του τεράστιου όγκου καθηκόντων υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξιώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών, εντείνοντας την εργασιακή εξουθένωση.
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η υψηλή ποιότητα των εισηγήσεων.

	β) η διαρκής επικοινωνία με τους/τις πανεπιστημιακούς δασκάλους/ες και η άμεση στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών. γ) Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, που διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. δ) Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στις δράσεις.			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών και η συσχέτιση της εμπειρίας τους τόσο με τις ιστορικές διαστάσεις της ειδικής αγωγής στη χώρα μας, όσο και με τις τεκμηριωμένες επιστημονικές πρακτικές.. β) Η ανάδειξη της σπουδαιότητας των κοινωνικών-οικονομικών παραμέτρων που επηρεάζουν την ειδική αγωγή και εκπαίδευση και τη μετέπειτα πορεία των μαθητών/τριών, την κοινωνική τους ένταξη και την επίλυση των αναγκών τους, στον αντίποδα μιας αντίληψης ανταγωνισμού, και «ατομικής ευθύνης-ικανότητας». γ) Η ανάδειξη της σπουδαιότητας υποστήριξης όλων των μαθητών/τριών με αναπηρία και ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ώστε να προαχθούν σωματικά, νοητικά, συναισθηματικά, κοινωνικά, ηθικά και αισθητικά, μέσα σε κλίμα ισοτιμίας, ελευθερίας, ασφάλειας και σεβασμού της προσωπικότητάς τους. δ) Η αναγκαιότητα ύπαρξης, στελέχωσης και υποστήριξης των Ειδικών Σχολείων. ε) Η ανάδειξη των βασικών προβλημάτων που δημιουργεί η εφαρμοζόμενη εκπαιδευτική πολιτική. στ) Η διάχυση των ζητημάτων που αναδείχθηκαν, στη δημόσια σφαίρα και το δημόσιο λόγο. ζ) Η ισχυρή διαπίστωση πως η άμβλυνση της ανισότητας συνδέεται ισχυρά με την έννοια της κοινωνικής δικαιοσύνης. Μια δημοκρατική Πολιτεία κρίνεται από τον τρόπο που αντιμετωπίζει τους πιο αδύναμους και ευάλωτους. η) Η καταγραφή των παραπάνω σε ηλεκτρονική έκδοση που διευκολύνει τη συζήτηση και τον αναστοχασμό στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.			
Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.			

Αξονας 3	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Αξονας 3 Σχέση μεταξύ μαθητών/τριών	Να αναδειχθεί η δυνατότητα λειτουργίας της σχολικής τάξης ως κοινότητας μάθησης σε ένα συνεργατικό πλαίσιο δημοκρατίας και ισοτιμίας. Να γίνει κατανοητό ότι η συνεργατική οργάνωση της τάξης απαιτεί χρόνο. Να αναδειχθεί η σημασία των συνεργατικών μορφών διδασκαλίας και μάθησης καθώς και των πρακτικών συνεκπαίδευσης ως διδακτικού παραδείγματος καθώς και τα εμπόδια που θέτουν οι εφαρμοζόμενες εκπαιδευτικές πολιτικές. Να αναδειχθούν η στάση και οι απόψεις των εκπαιδευτικών για την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, ο προβληματισμός που αναπτύσσεται εντός της εκπαιδευτικής κοινότητας και τα αιτήματά της. Να διερευνηθούν οι δυνατότητες που παρέχει το συμβούλιο της τάξης ως ένα δυναμικό εργαλείο ανάπτυξης διαπροσωπικών σχέσεων των μαθητών, κατασκευής, οργάνωσης και συγκρότησης των σκέψεων και των ιδεών τους και συνειδητοποίησης της αναγκαιότητας για συλλογική έκφραση και δράση.	Η σχολική τάξη ως λειτουργική ομάδα επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης. Η κοινωνική συμπεριφορά των μαθητών/τριών επηρεάζεται από τον βαθμό αναγνώρισης και αποδοχής που απολαμβάνουν στα πλαίσια της ομάδας και καθορίζεται από την ετοιμότητά τους να αλληλεπιδρούν θετικά με τους ομηλικούς τους, να αναπτύσσουν ισχυρές διαπροσωπικές σχέσεις, να συνδιαμορφώνουν και να προσαρμόζονται στους κανόνες και τις πολιτισμικές νόρμες της ομάδας. Η δημοκρατική-συλλογική συγκρότηση των σχέσεων στο εσωτερικό της παιδαγωγικής σχέσης, σε αντίθεση με την ανταγωνιστική, επιδρά αποφασιστικά στο παιδαγωγικό κλίμα και ευνοεί τη μύηση των μαθητών σε συνεργατικά μοντέλα, σε διαδραστικές πρακτικές με τους συνομήλικούς τους καθώς και στην εμπέδωση κλίματος συνεργασίας και ενότητας μεταξύ των μελών της ομάδας και κατανόησης τόσο των δικών τους αναγκών και συναισθημάτων όσο και των άλλων. Αντιμετώπιση των διαφορών μέσα από δημοκρατικό διάλογο, με συμπεριληπτική και ενταξιακή κατεύθυνση, με ανάπτυξη συλλογικότητας και αλληλεγγύης μεταξύ των μαθητών/τριών.

B. Υλοποίηση της Δράσης (800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπεριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και του προς εξέταση ζητήματος.

26 Ιανουαρίου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: **«Εκπαιδευτική κοινότητα. Επικοινωνία και συνεργασία ή πλατφόρμες και ποινικοποίηση;»** με εισηγητές τους Γιώργο Μόσχο νομικό, πρώην Συνήγορο του Παιδιού, Λεωνίδα Ναθαναηλίδη μέλος του Δ.Σ. της Ανώτατης Συνομοσπονδίας Γονέων Μαθητών Ελλάδας και Γιώργο Νικολαΐδη ψυχίατρο, Διευθυντή Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού.

15 Φεβρουαρίου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: **«Ποια παιδαγωγική για την εκπαίδευση των μαθητών - μαθητριών μας στη δημοκρατία, την εποχή της τεχνητής νοημοσύνης;»** με εισηγητή τον Philippe Meurieu, Καθηγητή των Επιστημών της Αγωγής στο Universite Lumiere - Lyon 2, ερευνητή στη φιλοσοφία της παιδαγωγικής και της εκπαίδευσης, δοκιμιογράφος και συγγραφέας. Την εκδήλωση συντόνισε ο εκπαιδευτικός μέλος της Παιδαγωγικής Ομάδας «Σκασιαρχείο», Χάρης Παπαδόπουλος.

Φεβρουάριος – Απρίλιος 2025: Εξέταση αρχείων και διατριβών από το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών (<https://www.didaktorika.gr/eadd/>)

Φεβρουάριος – Απρίλιος 2025: Διαμόρφωση ερευνητικού ερωτηματολογίου για την αποτύπωση των εκπαιδευτικών υποδομών και των αναγκών των Σχολείων.

Απρίλιος – Μάιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση των πρακτικών των ημερίδων.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Πώς μαθαίνει κανείς μαζί με τους άλλους, από τους άλλους και για τους άλλους; Πώς αυτό επικεντρώνεται στα Ειδικά Σχολεία; Διεύρυνση της συνεργασίας με επιστήμονες της Ειδικής Αγωγής (από την Ελλάδα και διεθνώς) για το πώς τεκμηριωμένες ερευνητικές διδακτικές πρακτικές, μπορούν να εφαρμοστούν στη διδακτική πράξη, με στόχο τόσο τη συμπεριληπτική εκπαίδευση, όσο και την ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών και τη μεγιστοποίηση της κοινωνικής τους ένταξης. Περαιτέρω ποιοτική ανάλυση των απόψεων των εκπαιδευτικών, από το συλλεχθέν ερευνητικό υλικό
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Προγράμματα επιμόρφωσης με άδεια για όλους τους εκπαιδευτικούς, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων.

Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Από την καταγραφή των απόψεων των εκπαιδευτικών αναδείχτηκε ότι: α) Η αξιοποίηση σύγχρονων θεωριών και πρακτικών συμβάλλουν στην ποιότητα της παιδαγωγικής σχέσης, στη διδασκαλία, και η σχέση των μαθητών με τη γνώση. Με ομαδοσυνεργατικές μορφές διδασκαλίας και συνεργατικές πρακτικές ανάμεσα στους/στις εκπαιδευτικούς που εξασφαλίζουν βιωματικές συνθήκες μάθησης, προωθούν την κοινωνικοποίηση των μαθητών/τριών, εκπαιδεύουν στην αποδοχή του «άλλου» ως ίσου και διαφορετικού. Η άσκηση συνεργατικών μορφών διδασκαλίας και μάθησης συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με την πλήρη κάλυψη των οργανικών θέσεων, όλων των αναγκαίων δομών και υποδομών, από την Πολιτεία. Με αξιοποίηση συνεργατικών εργαλείων επίλυσης κρίσεων και προβλημάτων που αναφύονται στο εσωτερικό της σχολικής τάξης. Με την άμεση συσχέτιση της μάθησης με τη ζωή και την κοινωνική πραγματικότητα των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες. β) Η άρση των παραγόντων που εμποδίζουν την εφαρμογή συνεργατικών μορφών στην ειδική αγωγή και εκπαίδευση, όπως οι ανεπαρκείς υλικοτεχνικές υποδομές, ο ανεπαρκής εξοπλισμός, η έλλειψη υποστηρικτικών θεσμών, συνεισφέρουν στην άμβλυνση των σχολικών ανισοτήτων. γ) Η περαιτέρω επεξεργασία και μελέτη των απόψεων των εκπαιδευτικών μπορεί να αναδείξει τις αναγκαίες παρεμβάσεις, ώστε ο σχολικός χρόνος να εξυπηρετεί την ενεργό εμπλοκή των μαθητών/τριών με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην εκπαιδευτική διαδικασία.
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων και οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και τα συμπεράσματα που αποτυπώθηκαν είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό που συγκεντρώθηκε καθώς και το αρχείο των παιδαγωγικών ταινιών που έχει παραχθεί, φωτίζουν τις κοινωνικές/παιδαγωγικές διαστάσεις της εκπαίδευσης και αποτελούν σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης και της παιδαγωγικής επιστήμης.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	Video 1: https://www.youtube.com/watch?v=Sd9HfSFwejw Video 2: https://youtube.com/live/i5bwTPkMsRs?feature=share (gr) https://youtube.com/live/_Fng-HPEQAE?feature=share (fr) Πρακτικά 1: http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/01-DOE-26_1-1.pdf Πρακτικά 2: http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/03-DOE-15_2-1.pdf Επιστολές / υλικό: https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ Παιδαγωγικές ταινίες: http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η απουσία διαλόγου με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών, με ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας, το οποίο επιλέγει τη λογική της επιβολής και του αυταρχισμού. Το γεγονός ότι οι προτάσεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου, η γνώμη και οι απόψεις των εκπαιδευτικών δεν συζητούνται, με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίζονται οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης και του τεράστιου όγκου καθηκόντων υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξιώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών.
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η υψηλή ποιότητα των εισηγήσεων.

	β) η διαρκής επικοινωνία με τους/τις πανεπιστημιακούς δασκάλους/ες και η άμεση στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών. γ) Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. δ) Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στις δράσεις.			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η διαρκής ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών με τη συμμετοχή τους στις δράσεις και η ενδυνάμωση της επαφής τους με τεκμηριωμένες επιστημονικές πρακτικές, μέσα σε ένα περιβάλλον κοινότητας μάθησης, σε ένα συνεργατικό πλαίσιο δημοκρατίας και ισοτιμίας. β) Η ανάδειξη της αναγκαιότητας της δημοκρατικής-συλλογικής συγκρότησης στο εσωτερικό της παιδαγωγικής σχέσης και της επίδρασής της στη διαμόρφωση του κατάλληλου παιδαγωγικού κλίματος. γ) Η διαπίστωση των δυνατοτήτων και των πιθανών κινδύνων που προκύπτουν από την είσοδο της τεχνητής νοημοσύνης, στην εκπαιδευτική διαδικασία. γ) Η ανάδειξη των υλικών και κοινωνικών παραγόντων που επηρεάζουν το εκπαιδευτικό έργο στα ειδικά Σχολεία. δ) Ο εξοπλισμός των Ειδικών Σχολείων με τις αναγκαίες υποδομές, προσωπικό και χρηματοδότηση. ε) Η καταγραφή των παραπάνω σε ηλεκτρονική έκδοση, που διευκολύνει τη συζήτηση στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.			
Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.			

Αξονας 4	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Αξονας 4 Σχέση μεταξύ μαθητών-εκπαιδευτικών	Διερεύνηση και καταγραφή των σχολικών βιβλιοθηκών και τους λειτουργίας τους. Η ανάδειξη του κοινωνικού ρόλου τους σχολικής βιβλιοθήκης στο σχολείο και την ευρύτερη κοινότητα, καθώς και τους συμβολής τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, την παιδαγωγική λειτουργία, τη συνεργατική κουλτούρα και την άρση των ανισοτήτων. Συζήτηση και προβολή προτάσεων και διεκδικήσεων των εκπαιδευτικών και του εκπαιδευτικού κινήματος. Επικέντρωση στην αναγκαιότητα ενεργών σχολικών βιβλιοθηκών, καθώς και των απαραίτητων μέτρων που πρέπει να πάρει η Πολιτεία, με αύξηση τους χρηματοδότησης τους εκπαιδευσης.	Ερευνούμε, καταγράφουμε και αναλύουμε τη σημασία ύπαρξης και λειτουργίας τους σχολικής βιβλιοθήκης. Τη συμβολή τους στη μαθησιακή διαδικασία, στην διερευνητική προσέγγιση, στη διδασκαλία, στην φιλαναγνωσία, στη διεύρυνση τους πολιτισμικής ταυτότητας των μαθητών, στη βελτίωση τους συνεργατικής σχέσης μαθητών και εκπαιδευτικών.

B. Υλοποίηση της Δράσης (800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπειριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και του προς εξέταση ζητήματος.

15 Φεβρουαρίου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: **«Ποια παιδαγωγική για την εκπαίδευση των μαθητών - μαθητριών μας στη δημοκρατία, την εποχή της τεχνητής νοημοσύνης;»** με εισηγητή τον **Philippe Meurieu**, Καθηγητή των Επιστημών της Αγωγής στο Universite Lumiere - Lyon 2, ερευνητή στη φιλοσοφία της παιδαγωγικής και της εκπαίδευσης, δοκιμογράφος και συγγραφέας. Την εκδήλωση συντόνισε ο εκπαιδευτικός μέλος της Παιδαγωγικής Ομάδας «Σκασιαρχείο», Χάρης Παπαδόπουλος.

Φεβρουάριος – Απρίλιος 2025: Εξέταση αρχείων και διατριβών από το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών. (<https://www.didaktorika.gr/eadd/>)

4 Μαΐου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: «Το σχολείο ως μορφωτικό/πολιτιστικό κέντρο της κοινότητας. Σχολικές βιβλιοθήκες, Λογοτεχνία, φιλαναγνωσία. Ερευνητικά δεδομένα και προσεγγίσεις».

Εισηγήθηκαν: 1. **Βασίλης Αλεξίου**, Καθηγητής ΠΤΔΕ/ΑΠΘ. 2. **Μαρία Σφυρόερα**, Αν. Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ/ΕΚΠΑ. 3. **Χρύσα Κουράκη**, Διδάσκουσα (ΕΔΙΠ) στο ΤΕΑΠΗ του ΕΚΠΑ

Απρίλιος – Μάιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση των πρακτικών των ημερίδων.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Περαιτέρω επεξεργασία και ποιοτική μελέτη της αποτύπωσης των απόψεων των εκπαιδευτικών για τις συνεργατικές παιδαγωγικές πρακτικές και το ρόλο των σχολικών βιβλιοθηκών. Πώς οι συνεργατικές παιδαγωγικές ενισχύουν ουσιαστικά τις διαπροσωπικές σχέσεις στο σχολείο. Περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργασίας με μέλη της επιστημονικής κοινότητας που μελετούν τη φιλαναγνωσία, τη λογοτεχνία, την Τέχνη και τη σχέση τους με την παιδαγωγική. Ανάπτυξη της συνεργασίας με επιστήμονες της Ειδικής Αγωγής (από την Ελλάδα και διεθνώς) για το πώς τεκμηριωμένες ερευνητικές διδακτικές πρακτικές, μπορούν να εφαρμοστούν στη διδακτική πράξη και με την λειτουργία των σχολικών βιβλιοθηκών. Παρουσίαση και συλλογή παιδαγωγικών δραστηριοτήτων με επίκεντρο τη σχολική βιβλιοθήκη ως μορφωτικό/πολιτιστικό κέντρο της κοινότητας. Περαιτέρω ποιοτική ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων που έχουν συλλεχθεί και καταγραφεί.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Οι επιμορφωτικές διαδικασίες δεν μπορεί να έχουν τη μορφή των ατελείωτων μονολόγων που θα αντιμετωπίζουν ως παθητικό ακροατή το εκπαιδευτικό σώμα, αλλά να δίνουν τη δυνατότητα της ελεύθερης έκφρασης άποψης, διατύπωσης κριτικής και προτάσεων σε κάθε συνάδελφο. Προγράμματα επιμόρφωσης με άδεια για όλους τους εκπαιδευτικούς, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων.

Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Η διάχυση των εισηγήσεων της εκδήλωσης και ο πολλαπλασιασμός των πρακτικών και των προτάσεων που διατυπώθηκαν για το συγκεκριμένο ζήτημα. Η ανάδειξη προτάσεων σχετικών με τη σχολική βιβλιοθήκη οι οποίες επιδρούν θετικά στη μείωση των σχολικών ανισοτήτων, στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και στην ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας. Η λειτουργία βιβλιοθήκης στο Ειδικό σχολείο συμβάλλει στην άρση των κοινωνικών ανισοτήτων. Ο εξοπλισμός της επιπλέον με οπτικοακουστικό υλικό, εξατομικευμένα προγράμματα, εκπαιδευτικό λογισμικό και υλικό Τέχνης και συναισθηματικής έκφρασης είναι απαραίτητος για το έργο των εκπαιδευτικών και για την ουσιαστική βοήθεια προς τις οικογένειες των μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Δημιουργία βιβλιοθηκών σε κάθε σχολείο, με πλήρη υποστήριξη σε βιβλία και υλικοτεχνικές υποδομές και γενναία χρηματοδότηση, έτσι ώστε: α) το δίκτυο βιβλιοθηκών από μια λίστα καταγραφής χώρων και τίτλων να αποτελέσει οργανικό κομμάτι για όλη την σχολική κοινότητα, με διάρκεια, συνέχεια και συνέπεια, β) η βιβλιοθήκη από έρημος και αόρατος χώρος που λειτουργεί στο περιθώριο της πιεστικής ύλης και των εκπαιδευτικών καταναγκασμών, να μεταβληθεί σε τόπο που προάγει τη φαντασία, τη δημιουργικότητα, την απόλαυση της γνώσης και το ενδιαφέρον για τη γνώση, σε τόπο που συμβάλλει στη στήριξη των ενδιαφερόντων των μαθητών και των εκπαιδευτικών, στη διεύρυνση των γνωστικών πεδίων, στην ανάδειξη μορφωτικού κινήτρου, στην καλλιέργεια της τέχνης και της φιλαναγνωσίας, στη συνεργατική παιδαγωγική αντίληψη και επιδρά θετικά και δημιουργικά στο πλέγμα των σχέσεων τόσο μέσα στο σχολείο, όσο και στην ευρύτερη κοινότητα, συμπεριλαμβανομένης της οικογένειας, συμβάλλοντας στην άρση των κοινωνικών ανισοτήτων.
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων και οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και τα συμπεράσματα που αποτυπώθηκαν είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό που συγκεντρώθηκε καθώς και το αρχείο των παιδαγωγικών ταινιών που έχει παραχθεί, φωτίζουν τις κοινωνικές/παιδαγωγικές διαστάσεις της εκπαίδευσης και αποτελούν σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης και της παιδαγωγικής επιστήμης.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	Video 1: https://youtube.com/live/i5bwTPkMsRs?feature=share (gr) https://youtube.com/live/_Fnq-HPEQAE?feature=share (fr) Video 2: https://youtube.com/live/RnD4WW4jBhk?feature=share Πρακτικά 1: http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/03-DOE-15_2-1.pdf Πρακτικά 2: http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/07-DOE-4_5.pdf Ερωτηματολόγια ερευνητικής καταγραφής σχολικών υποδομών και χρηματοδότησης. Επιστολές / υλικό: https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ Παιδαγωγικές ταινίες: http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η απουσία διαλόγου με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών, με ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας, το οποίο επιλέγει τη λογική της επιβολής και του αυταρχισμού. Το γεγονός ότι οι προτάσεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου, η γνώμη και οι απόψεις των εκπαιδευτικών δεν συζητούνται, με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίζονται οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξιώνουν τον

	ρόλο των εκπαιδευτικών και εντείνουν την επαγγελματική τους εξουθένωση. δ) Η τάση απαξίωσης, μη αναγνώρισης της Παιδαγωγικής ως επιστήμης και παρουσίας της ως μιας «διακλαδικής επιστήμης», δηλαδή ως αθροίσματος κλάδων άλλων επιστημών			
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η διαρκής συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. β) Η διαρκής επικοινωνία με τους/τις πανεπιστημιακούς δασκάλους/ες και η άμεση στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών. γ) Η συνεργασία με διεθνή συνδικάτα και η ανταλλαγή εμπειριών και αιτημάτων. δ) Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, που διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. ε) Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στις δράσεις. στ) Η συμβολή των εκπαιδευτικών στον αγώνα για την υπεράσπιση της δημόσιας δωρεάν παιδείας.			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών με τη συμμετοχή τους στις δράσεις. β) Η ανάδειξη των υλικών και κοινωνικών παραγόντων που επηρεάζουν τις σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών –μαθητών/τριών γ) Ο γνωστικός εξοπλισμός των εκπαιδευτικών με τα αναγκαία εργαλεία θεωρητικής θεμελίωσης των συνεργατικών παιδαγωγικών μορφών διδασκαλίας και μάθησης. δ) Η εμπειριστατωμένη ενημέρωση των εκπαιδευτικών για την αναγκαιότητα ύπαρξης και λειτουργίας σχολικών βιβλιοθηκών ως παιδαγωγικό εργαλείο στην εκπαιδευτική διαδικασία. ε) Η ανάδειξη προτάσεων και παιδαγωγικών δράσεων για τα Ειδικά Σχολεία στ) Η καταγραφή των παραπάνω σε ηλεκτρονική έκδοση, που διευκολύνει τη συζήτηση στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.			
Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.			

Αξονας 5	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Αξονας 5 Σχέσεις σχολείου και οικογένειας	Να αναδειχθεί η σημασία της κοινής δράσης σε όλα τα επίπεδα μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων με στόχο την προάσπιση και διεύρυνση της δημόσιας και δωρεάν εκπαίδευσης, ώστε τα δικαιώματα και οι ανάγκες των μαθητών να ικανοποιούνται χωρίς να γίνονται αντικείμενο κερδοσκοπίας, καθώς επίσης και την ανάπτυξη και προαγωγή της Παιδείας με απώτερο στόχο τη διαπαιδαγώγηση των μαθητών και τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Να αναδειχθεί η αναγκαιότητα της συνεργασίας των γονέων με τους εκπαιδευτικούς για την ολοκλήρωση του παιδαγωγικού και διδακτικού έργου, με την ενίσχυση στην απρόσκοπτη και αδέσμευτη άσκηση της εργασίας τους σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, όπου το σχολείο γίνεται δέκτης των πολλαπλών κοινωνικών, οικονομικών και άλλων προβλημάτων που οξύνονται στο ευρύτερο κοινωνικό πεδίο.	Διερεύνηση των πεδίων κοινής δράσης στο σύνολο των πτυχών λειτουργίας των σχολείων, σε ζητήματα όπως η πλήρης κάλυψη από τον κρατικό προϋπολογισμό των σύγχρονων αναγκών της δημόσιας εκπαίδευσης (μόνιμο εκπαιδευτικό και άλλο αναγκαίο προσωπικό, υλικοτεχνική υποδομή, δωρεάν παροχή βιβλίων και συγγραμμάτων, χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση των γονέων για τη λειτουργία του σχολείου). Βελτίωση των όρων φοίτησης και διαβίωσης των παιδιών σε διδακτήρια σύγχρονα, άνετα και υγιεινά, ιδιοκτησίας του κράτους, με όλη τη σύγχρονη υποδομή (αυλές, εργαστήρια, γυμναστήρια, βιβλιοθήκες, υποδομές σίτισης, ξεκούρασης, παιδικές χαρές κ.ά.) σύμφωνα με τις ανάγκες κάθε ηλικίας. Μελέτη της θετικής εμπειρίας από κοινές δράσεις. Περιγραφή θεσμικών και νομοθετικών παρεμβάσεων που διασφαλίζουν τους εκπαιδευτικούς κατά την άσκηση του έργου τους.

B. Υλοποίηση της Δράσης (800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπειριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και του προς εξέταση ζητήματος.

26 Ιανουαρίου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: **«Εκπαιδευτική κοινότητα. Επικοινωνία και συνεργασία ή πλατφόρμες και ποινικοποίηση;»** με εισηγητές τους Γιώργο Μόσχο νομικό, πρώην Συνήγορο του Παιδιού, Λεωνίδα Ναθαναηλίδη μέλος του Δ.Σ. της Ανώτατης Συνομοσπονδίας Γονέων Μαθητών Ελλάδας και Γιώργο Νικολαΐδη ψυχίατρο, Διευθυντή Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού.

15 Φεβρουαρίου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: **«Ποια παιδαγωγική για την εκπαίδευση των μαθητών - μαθητριών μας στη δημοκρατία, την εποχή της τεχνητής νοημοσύνης;»** με εισηγητή τον Philippe Meurieu, Καθηγητή των Επιστημών της Αγωγής στο Universite Lumiere - Lyon 2, ερευνητή στη φιλοσοφία της παιδαγωγικής και της εκπαίδευσης, δοκιμιογράφο και συγγραφέας. Την εκδήλωση συντόνισε ο εκπαιδευτικός μέλος της Παιδαγωγικής Ομάδας «Σκασιαρχείο», Χάρης Παπαδόπουλος.

Φεβρουάριος – Απρίλιος 2025: Εξέταση αρχείων και διατριβών από το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών. (<https://www.didaktorika.gr/eadd/>)

Απρίλιος – Μάιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση των πρακτικών των ημερίδων.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Ερευνητική καταγραφή για τα ζητήματα υποδομών, ασφάλειας, χρηματοδότησης. Περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργασίας με μέλη της επιστημονικής κοινότητας που μελετούν τις διαστάσεις των σχέσεων σχολείου/ εκπαιδευτικών και γονέων από οπτικές γωνίες διαφορετικών επιστημών: Παιδαγωγική, Κοινωνιολογία, Ψυχολογία
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Προγράμματα επιμόρφωσης με άδεια για όλους τους εκπαιδευτικούς, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί είναι καθημερινοί σύμμαχοι και συνοδοιπόροι σε μια κοινή προσπάθεια, αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα έχοντας μια κοινή ιδιότητα, αυτή του εργαζόμενου. Η σχολική κοινότητα, μπορεί να διαμορφώνει κοινούς σκοπούς σε επιστημονική βάση, για το σχολείο και τη λειτουργία του. Η εκπαίδευση δεν μπορεί να λειτουργεί με όρους κόστους-οφέλους, αλλά ως συλλογικό κοινωνικό αγαθό, με προτεραιότητα τις ανάγκες του παιδιού, της κοινότητας και της κοινωνίας συνολικά.

	Μέσα από τη συνεργασία εκπαιδευτικών και γονέων μπορεί να διαμορφωθεί ένα πλαίσιο ουσιαστικής συμμετοχής που θα επιδιώκει τη συνολική αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου και της σχολικής ζωής. Οι παραπάνω επισημάνσεις-προτάσεις αποκτούν ιδιαίτερη σημασία για την Ειδική Εκπαίδευση και τα Ειδικά Σχολεία. Οι κοινές δράσεις μπορούν να επικεντρωθούν στα παρακάτω ζητήματα: πλήρης κάλυψη από τον κρατικό προϋπολογισμό των σύγχρονων αναγκών της δημόσιας εκπαίδευσης (μόνιμο εκπαιδευτικό και άλλο αναγκαίο προσωπικό, υλικοτεχνική υποδομή, δωρεάν παροχή βιβλίων και συγγραμμάτων, χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση των γονέων για τη λειτουργία του σχολείου). Βελτίωση των όρων φοίτησης και διαβίωσης των παιδιών σε διδακτήρια σύγχρονα, άνετα και υγιεινά, ιδιοκτησίας του κράτους, με όλη τη σύγχρονη υποδομή (αυλές, εργαστήρια, γυμναστήρια, βιβλιοθήκες, υποδομές σίτισης, ξεκούρασης, παιδικές χαρές κ.ά.) Καταγραφή των αναγκαίων κτιριακών και υλικοτεχνικών υποδομών, των ελλείψεων και των προβλημάτων ασφάλειας, μπορεί να αποτελέσει τη βάση κοινών αιτημάτων και δράσεων.
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων και οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και τα συμπεράσματα που αποτυπώθηκαν είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό που συγκεντρώθηκε καθώς και το αρχείο των παιδαγωγικών ταινιών που έχει παραχθεί, φωτίζουν τις κοινωνικές/παιδαγωγικές διαστάσεις της εκπαίδευσης και αποτελούν σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης και της παιδαγωγικής επιστήμης.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	Video 1: https://www.youtube.com/watch?v=Sd9HfSFwejw Video 2: https://youtube.com/live/i5bwTPkMsRs?feature=share (gr) https://youtube.com/live/Fnq-HPEQAE?feature=share (fr) Πρακτικά 1: http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/01-DOE-26_1-1.pdf Πρακτικά 2: http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/03-DOE-15_2-1.pdf Ερωτηματολόγια ερευνητικής καταγραφής σχολικών υποδομών και χρηματοδότησης. Επιστολές / υλικό: https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ Παιδαγωγικές ταινίες: http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η με ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας απουσία διαλόγου με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. Το ΥΠΑΙΘΑ επιλέγει τη λογική της επιβολής και του αυταρχισμού. Οι προτάσεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου, η γνώμη και οι απόψεις των εκπαιδευτικών δεν συζητούνται, με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίζονται οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης και του τεράστιου όγκου καθηκόντων υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξιώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών και εντείνουν την επαγγελματική τους εξουθένωση.
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η υψηλή ποιότητα των εισηγήσεων. β) Η διαρκής επικοινωνία με τους/τις πανεπιστημιακούς δασκάλους/ες και η άμεση στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών. γ) Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, που διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. δ) Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στις δράσεις.

	ε) Η συμβολή των εκπαιδευτικών στον αγώνα για την υπεράσπιση της δημόσιας δωρεάν παιδείας.			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η διαρκής ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών με την ανταπόκρισή τους στις δράσεις. β) Η ανάδειξη των παραγόντων που επηρεάζουν τις σχέσεις εκπαιδευτικών – γονέων: τα οικονομικά, κοινωνικά, εργασιακά προβλήματα που βιώνουμε εκατέρωθεν, τα ανεπίλυτα εκ μέρους της πολιτείας εκπαιδευτικά προβλήματα, η έλλειψη ελεύθερου χρόνου, η ανυπαρξία συνολικού σχεδιασμού για την κάλυψη των αναγκών των Σχολείων. τα οποία δυσχεραίνουν την επικοινωνία. γ) Η εστίαση στην ανάγκη ενίσχυσης της δημόσιας δωρεάν εκπαίδευσης, σε αντίθεση με τη διαρκή ιδιωτικοποίηση λειτουργιών της, της επίλυσης των αυξημένων προβλημάτων και των ελλείψεων των σχολείων εξαιτίας της χρόνιας υποχρηματοδότησής τους. δ) Η κοινή διαπίστωση για διαμόρφωση κοινών αιτημάτων, στόχων και δράσεων για την ενίσχυση του δημόσιου δωρεάν σχολείου. ζ) Η καταγραφή των παραπάνω σε ηλεκτρονική έκδοση, που διευκολύνει τη διάχυση και τη συζήτηση στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. Ανάπτυξη πλούσιου προβληματισμού και διαλόγου σε όλη την εκπαιδευτική κοινότητα.			
Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.			

Αξονας 6	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Αξονας 6 Ηγεσία, οργάνωση και διοίκηση της σχολικής μονάδας	Το Δημόσιο Σχολείο και οι εφαρμοζόμενες εκπαιδευτικές πολιτικές. Με το σκεπτικό ότι η κεντρική εκπαιδευτική πολιτική επηρεάζει βαθύτατα κάθε πλευρά της εκπαιδευτικής πραγματικότητας (χαρακτήρα/λειτουργία σχολείου, σχέσεις εκπαιδευτικών, σχολική κοινότητα, εκπαιδευτική διαδικασία): Να αναδειχθούν οι διαστάσεις των πολιτικών του Υπουργείου και πώς επηρεάζουν τη δομή του σχολείου και τις πολυσύνθετες σχέσεις μεταξύ των μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων και διευθυντή/ντριας του σχολικού οργανισμού. Να σκιαγραφηθούν όψεις και πλευρές διαμόρφωσης της ταυτότητας των εκπαιδευτικών και των παιδιών-μελλοντικών πολιτών μέσα από το κανονιστικό πλαίσιο εφαρμογής των νόμων/εγκυκλίων, των αξιολογικών διαδικασιών, κλπ.	Ανιχνεύουμε/αναλύουμε την εκπαιδευτική νομοθεσία. Προτάσσουμε τη δημοκρατική λειτουργία του σχολείου, την πρόσβαση όλων των παιδιών μας στο κοινωνικό αγαθό της γνώσης, τη συνεργατική δημοκρατική αντίληψη, του συλλογικού παιδαγωγικού πλαισίου και ολόπλευρης γνώσης για όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες, την παιδαγωγική μας υπόσταση και τη χειραφετημένη εργασία. Αναδεικνύουμε τον ρόλο του Συλλόγου Διδασκόντων στην εκπαιδευτική και διοικητική λειτουργία των σχολείων, τις αντιδραστικές αλλαγές – μέσω της αφαίρεσης αρμοδιοτήτων – που έχουν συμβεί τα τελευταία χρόνια καθώς και την ιστορική πορεία του. Διερευνούμε εκπαιδευτικά περιεχόμενα και πρακτικές που να ενθαρρύνουν/ενισχύουν παιδαγωγικές σχέσεις ισοτιμίας, ελευθερίας και αλληλεγγύης. Αντιπαραβάλλουμε τις δημοκρατικές εργασιακές σχέσεις απέναντι στην εσωτερικευση του ανταγωνισμού και της αποδοχής ιεραρχικών δομών.

B. Υλοποίηση της Δράσης (800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπειριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και του προς εξέταση ζητήματος.

2 Φεβρουαρίου 2025: Διαδικτυακή εκδήλωση με θέμα: «Ανισότητες, σχολική αποτυχία. Ατομική ευθύνη ή κοινωνική ζήτημα; Εκπαιδευτικές και κοινωνικές παράμετροι του έργου των εκπαιδευτικών».

Εισηγήθηκαν: 1. **Ασκούνη Νέλλη**, Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ του ΕΚΠΑ. 2. **Κυρίδης Αργύρης**, Καθηγητής ΤΕΑΠΕ του Α.Π.Θ. 3. **Παυλίδης Περικλής**, Καθηγητής και Πρόεδρος ΠΤΔΕ του Α.Π.Θ.

23 Φεβρουαρίου 2025: Διαδικτυακή εκδήλωση με θέμα: «Διοίκηση, Σχολείο, Σύλλογοι Διδασκόντων. Γραφειοκρατικοποίηση ή δημοκρατική και συλλογική συγκρότηση; Ιστορικές, εκπαιδευτικές και πολιτικές διαστάσεις».

Εισηγήθηκαν: 1. **Χρήστος Τζήκας**, αφυπηρετήσας Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ. 2 **Γιάννης Μπέτσας**, Αν. Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ.

Φεβρουάριος – Απρίλιος 2025: Εξέταση αρχείων και διατριβών από το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών. (<https://www.didaktorika.gr/eadd/>)

Απρίλιος – Μάιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση (πρακτικά ημερίδας).

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Περαιτέρω διερεύνηση/ανάλυση και ανάδειξη των επιπτώσεων των εφαρμοζόμενων πολιτικών του Υπουργείου στο χαρακτήρα του δημόσιου σχολείου και τις σχέσεις των εμπλεκόμενων και πώς διαμορφώνεται ο ρόλος των εκπαιδευτικών και η ταυτότητα του παιδιού/ μελλοντικού πολίτη. Απαραίτητο να συνεχιστεί η δράση και να αναδειχθεί η σημασία της δημοκρατικής διοίκησης, οργάνωσης και λειτουργίας του Συλλόγου Διδασκόντων και των συλλογικών αποφάσεων, ο σεβασμός του έργου και του σημαντικού ρόλου των εκπαιδευτικών και να ενισχυθεί η αίσθηση της ισοτιμίας και της αλληλεγγύης, χαρακτηριστικά που αποδυναμώνουν ανταγωνιστικές διαδικασίες και πρακτικές επιβολής και διευρύνουν τη δημοκρατική παιδαγωγική λειτουργία, ώστε να καλύπτονται όλες οι μαθησιακές και παιδαγωγικές ανάγκες των μαθητών/μαθητριών, ανεξάρτητα από κοινωνική θέση, φύλο, εθνικότητα και θρησκευτική πεποίθηση.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Προγράμματα επιμόρφωσης για όλους τους εκπαιδευτικούς, με άδεια, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Κάθε

	επιμορφωτική δράση είναι απαραίτητο να εντάσσεται στο πλαίσιο της ανανεωμένης μετεκπαίδευσης δηλαδή μιας επιμορφωτικής διαδικασίας μεγάλης διάρκειας, με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα και με αποφασιστικό λόγο στη διαμόρφωση του περιεχομένου της τόσο των Παιδαγωγικών Τμημάτων όσο και των ίδιων των εκπαιδευτικών.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Η διάχυση των εισηγήσεων της εκδήλωσης και ο πολλαπλασιασμός παρόμοιων πρακτικών επεξεργασιών στο συγκεκριμένο ζήτημα. Να αναδειχθούν τα εξής σημεία με έμφαση: α) Να επανεξεταστεί και να περιοριστεί το υπάρχον πολυεπίπεδο και μονοπρόσωπο σύστημα ελέγχου, καθώς η τυποποίηση και οι συνεχείς παρεμβάσεις στο εκπαιδευτικό έργο, περιορίζουν τις παιδαγωγικές παραμέτρους του σχολείου και της εκπαιδευτικής διαδικασίας. β) Να τεθεί φραγμός στον πολλαπλασιασμό των γραφειοκρατικών μηχανισμών και του ελέγχου, που οδηγούν σε ανταγωνισμό και κατάταξη, διασπώντας τις ουσιαστικές σχέσεις εντός της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Να ενισχυθούν οι ουσιαστικές, δημοκρατικές και συλλογικές διαδικασίες ως απάντηση στις τάσεις αποεπαγγελματοποίησης και γραφειοκρατικοποίησης της εκπαίδευσης. δ) Η ενίσχυση του ρόλου του Συλλόγου Διδασκόντων και η θεσμοθέτησή του, ως αποφασιστικού παράγοντα για τη διεύρυνση της δημοκρατικής λειτουργίας του σχολείου.
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων και οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και τα συμπεράσματα που αποτυπώθηκαν είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό που συγκεντρώθηκε καθώς και το αρχείο των παιδαγωγικών ταινιών που έχει παραχθεί, φωτίζουν τις κοινωνικές/παιδαγωγικές διαστάσεις της εκπαίδευσης και αποτελούν σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης και της παιδαγωγικής επιστήμης.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	Video 1: https://youtube.com/live/OMfFnZox_Ro?feature=share Video 2: https://youtube.com/live/NqHyMMXn6rg?feature=share (τρίτη εισήγηση) Πρακτικά 1: http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/02-DOE-2_2-1.pdf Πρακτικά 2: http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/04-DOE-23_2-1.pdf Επιστολές / υλικό: https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ Παιδαγωγικές ταινίες: http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η με ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας απουσία διαλόγου με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. Το ΥΠΑΙΘΑ επιλέγει τη λογική της επιβολής και του αυταρχισμού. Οι προτάσεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου, η γνώμη και οι απόψεις των εκπαιδευτικών δεν συζητούνται, με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίζονται οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης και του τεράστιου όγκου καθηκόντων υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξιώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών και εντείνουν την επαγγελματική τους εξουθένωση.
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η υψηλή ποιότητα των εισηγήσεων. β) Η διαρκής επικοινωνία με τους/τις πανεπιστημιακούς δασκάλους/ες και η άμεση στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών.

	γ) Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, που διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. δ) Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στις δράσεις. ε) Η συμβολή των εκπαιδευτικών στον αγώνα για την υπεράσπιση της δημόσιας δωρεάν παιδείας.			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η διαρκής ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών με τη συμμετοχή τους στις δράσεις. β) Η ανάδειξη των συνεπειών των νομοθετικών παρεμβάσεων στην εκπαίδευση και της ανυπαρξίας διαλόγου εκπαιδευτικών-υπουργείου παιδείας. γ) Η ανάδειξη της σημασίας της δημοκρατικής λειτουργίας του σχολείου που στοχεύει στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας και στο μελλοντικό δημοκρατικό πολίτη. δ) Η αναγκαιότητα ενίσχυσης του δημόσιου σχολείου και της μόρφωσης ως ενιαίο, καθολικό κοινωνικό αγαθό μέσω και της συνεργατικής δημοκρατικής πρακτικής. ε) Η καταγραφή των παραπάνω σε ηλεκτρονική έκδοση, που διευκολύνει τη διάχυση, τον αναστοχασμό και τη συζήτηση στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.			
Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.			

Αξονας 7	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Αξονας 7 Σχολείο και κοινότητα	Κατάδειξη των προβλημάτων από την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας και των συνεπειών της κατάργησης των Σχολικών Επιτροπών, στην πλειοψηφία των Δήμων. Ανάδειξη της μεθοδευμένης προσπάθειας, μέσω της οικονομικής ασφυξίας, να κατηγοριοποιηθούν τα σχολεία και να οδηγηθούν στην αναζήτηση πόρων. Καταγραφή πρακτικών διαχείρισης της χρηματοδότησης για τα λειτουργικά και άλλα έξοδα των σχολείων, από τους Δήμους, ανάδειξη προβλημάτων και λύσεων. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη σωστή λειτουργία των σχολείων είναι: Αύξηση του προϋπολογισμού για την παιδεία και του ποσού για τις λειτουργικές δαπάνες των σχολείων, χωρίς άμεση ή έμμεση ιδιωτική διαμεσολάβηση. Άμεση και διαφανής κατανομή και απόδοση της χρηματοδότησης σε κάθε σχολική μονάδα. Δωρεάν κρατική χορήγηση των παγίων δαπανών σε όλα τα σχολεία (ενέργεια, θέρμανση, επικοινωνία, ύδρευση, καθαριότητα). Κατάργηση του ΦΠΑ για τις σχολικές μονάδες. Ανάδειξη της αναγκαιότητας, στο πλαίσιο ενός γνήσιου δημόσιου δωρεάν σχολείου, να μην υφίσταται καμιά οικονομική επιβάρυνση των γονιών για τη λειτουργία των σχολείων.	Παρουσίαση βασικών αρχών λειτουργίας της χρηματοδότησης των Σχολικών Μονάδων από τους Δήμους. Καταγραφή και δημοσιοποίηση των πρακτικών που ακολουθούνται από τους Δήμους για τη χρηματοδότηση των Σχολικών Μονάδων. Συζήτηση για τις αιτίες και τις συνέπειες αυτών των πρακτικών διαχείρισης της χρηματοδότησης. Παρουσίαση ενός πλαισίου αρχών διαχείρισης που ανταποκρίνεται στις παιδαγωγικές και μορφωτικές ανάγκες της σύγχρονης εκπαιδευτικής διαδικασίας και των σχολικών υποδομών.

B. Υλοποίηση της Δράσης (800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπεριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), καθώς και προς τους φορείς των Δήμων και των Γονέων, με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και του προς εξέταση ζητήματος.

Φεβρουάριος – Απρίλιος 2025: Εξέταση αρχείων και διατριβών από το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών. (<https://www.didaktorika.gr/eadd/>)

Φεβρουάριος – Απρίλιος 2025: Διαμόρφωση ερευνητικού ερωτηματολογίου για την αποτύπωση των εκπαιδευτικών υποδομών και των αναγκών των Σχολείων.

30 Μαρτίου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: «**Σχολικές Επιτροπές. Η υποχρηματοδότηση ως εργαλείο εμπορευματοποίησης της παιδείας**». Εισηγήθηκαν οι: **1. Χρήστος Βρεττάκος**, Δήμαρχος Δραπετσώνας-Κερατσινίου, **2. Κώστας Πελετίδης**, Δήμαρχος Πατρέων, **3. Ηλίας Σταμέλος**, Δήμαρχος Καισαριανής.

18 Μαΐου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: «**Εκπαιδευτικά σχολικά προγράμματα για τις μορφωτικές ανάγκες των μαθητών, με καθολική πρόσβαση και πλήρη χρηματοδότηση**».

Εισηγήθηκαν οι: **1. Μπαγάκης Γιώργος**, Ομ. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, **2. Γούλας Βαγγέλης**, Διδάκτορας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Μάιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση των πρακτικών των ημερίδων.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Περαιτέρω ανάδειξη των ζητημάτων που άπτονται της χρηματοδότησης των σχολείων και της λειτουργίας των Σχολικών Επιτροπών. Ποσοτική και ποιοτική ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων Διάχυση των πορισμάτων των ερευνών προς όλους τους κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς φορείς. Διαμόρφωση πλαισίου αιτημάτων προς την Πολιτεία και το ΥΠΑΙΘΑ.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Προγράμματα επιμόρφωσης για όλους τους εκπαιδευτικούς, με άδεια, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Κάθε επιμορφωτική δράση είναι απαραίτητο να εντάσσεται στο πλαίσιο της ανανεωμένης μετεκπαίδευσης δηλαδή μιας επιμορφωτικής διαδικασίας μεγάλης διάρκειας, με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα και με αποφασιστικό λόγο στη διαμόρφωση του περιεχομένου της τόσο των Παιδαγωγικών Τμημάτων όσο και των ίδιων των εκπαιδευτικών.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που	Η άμεση προτεραιότητα της Πολιτείας είναι να αποδεχθεί και να επιλύσει τις ανάγκες που διατυπώνονται από την εκπαιδευτική κοινότητα, τους γονεϊκούς φορείς και τους Δήμους. Σε αυτή την κατεύθυνση πρέπει να αξιοποιηθούν τα πορίσματα των ερευνών μας.

αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Η συνεργασία των εκπαιδευτικών της πράξης, των συλλόγων διδασκόντων με τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και τους συλλόγους γονέων, πρέπει να πραγματοποιείται σε σταθερή και συστηματική βάση στην κατεύθυνση επίλυσης των κοινών προβλημάτων και υπεράσπισης του δημόσιου σχολείου, αναδεικνύοντας ότι είναι απόλυτη ανάγκη: Η αύξηση της δημόσιας χρηματοδότησης των σχολικών μονάδων και η αποφυγή των ιδιωτικών διαμεσολαβήσεων. Η άμεση και διαφανής κατανομή και απόδοση της χρηματοδότησης σε κάθε σχολική μονάδα. Η σταθερή ενημέρωση των σχολείων για την κατανομή της χρηματοδότησης και τον απολογισμό κάθε έτους. Η κρατική χορήγηση όλων των παγίων δαπανών σε όλα τα σχολεία. Η καθιέρωση ενός δημοκρατικού πλαισίου που θα στηρίζεται στη διαφάνεια, στην ενημέρωση και στον αποφασιστικό ρόλο του Συλλόγου Διδασκόντων, με διατήρηση των Σχολικών Επιτροπών – ΔΕΠ, καθώς η κατάργησή τους αποτελεί ένα ακόμη βήμα προς την εμπορευματοποίηση της εκπαίδευσης. Η συνεχής οικονομική στήριξη όλων των θεσμών της Ειδικής Αγωγής (ΚΕΔΑΣΥ, Ειδικά Σχολεία, Τμήματα Ένταξης, παράλληλες στηρίξεις, δημόσιες δομές εξειδικευμένης στήριξης και θεραπευτικών παρεμβάσεων)
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων και οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και τα συμπεράσματα που αποτυπώθηκαν είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό που συγκεντρώθηκε καθώς και το αρχείο των παιδαγωγικών ταινιών που έχει παραχθεί, φωτίζουν τις κοινωνικές/ παιδαγωγικές διαστάσεις της εκπαίδευσης και αποτελούν σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης και της παιδαγωγικής επιστήμης.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	Video 1: https://youtube.com/live/gwKVyWxftjE?feature=share Video 2: https://youtube.com/live/4h0FqRnogMw?feature=share Ερωτηματολόγια ερευνητικής καταγραφής σχολικών υποδομών και χρηματοδότησης. Πρακτικά 1: http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/DOE-30_3.pdf Πρακτικά 2: https://doe.gr/πρακτικά-κυριακή-18-μαΐου-2025/ Επιστολές / υλικό: https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ Παιδαγωγικές ταινίες: http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η απουσία διαλόγου με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών, με ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας, το οποίο επιλέγει τη λογική της επιβολής και του αυταρχισμού. Το γεγονός ότι οι προτάσεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου, η γνώμη και οι απόψεις των εκπαιδευτικών δεν συζητούνται, με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίζονται οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης και του τεράστιου όγκου καθηκόντων υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξιώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών.
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η υψηλή ποιότητα των εισηγήσεων. β) Η διαρκής επικοινωνία με τους/τις πανεπιστημιακούς δασκάλους/ες και η άμεση στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών. γ) Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, που διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. δ) Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στις δράσεις. ε) Η συμβολή των εκπαιδευτικών στον αγώνα για την υπεράσπιση της δημόσιας δωρεάν παιδείας.

Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η διαρκής ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών με την ανταπόκρισή τους στις δράσεις. β) Η ανάδειξη των αιτιών και συνεπειών της υποχρηματοδότησης των Σχολείων και της ανυπαρξίας συνολικού σχεδιασμού για την κάλυψη των αναγκών των Σχολείων. γ) Διερεύνηση και ανάδειξη των αυξημένων προβλημάτων και των ελλείψεων των σχολείων εξαιτίας της χρόνιας υποχρηματοδότησής τους, που οδηγεί σε ιδιωτικοποίηση λειτουργιών τους. δ) Καταγραφή των πρακτικών διαχείρισης της χρηματοδότησης των σχολείων από τους Δήμους, τόσο κατά την προηγούμενη περίοδο, όσο και μετά την εφαρμογή του νόμου κατάργησης των Σχολικών Επιτροπών. ε) Ανάδειξη της ανάγκης για σταθερή ενημέρωση, διαφανή κατανομή και άμεση απόδοση της χρηματοδότησης σε κάθε σχολική μονάδα, με δημοκρατικό θεσμικό πλαίσιο. στ) Ανάδειξη της αναγκαιότητας για κρατική χορήγηση των παγίων δαπανών όλων των σχολικών μονάδων. ζ) Η καταγραφή των παραπάνω σε ηλεκτρονική έκδοση, που διευκολύνει τη διάχυση και τη συζήτηση στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. Ανάπτυξη πλούσιου προβληματισμού και διαλόγου σε όλη την εκπαιδευτική κοινότητα.			
Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.			

Αξονας 8	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Αξονας 8 Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις	Ανάδειξη των προβλημάτων που δημιουργούνται από μια εργαλειική αντίληψη της επιμόρφωσης, που επιβάλλει περιεχόμενα έξω και πάνω από το εκπαιδευτικό σώμα, αγνοεί τις ανάγκες των εκπαιδευτικών και συσχετίζεται μόνο με την διεκπεραίωση κυρίαρχων επιλογών και των εφαρμοζόμενων πολιτικών. Ανάσχεση της εμπορευματοποίησης στον τομέα της επιμόρφωσης, προτάσσοντας θεσμούς δημόσιους, δωρεάν, δημοκρατικής λειτουργίας και πανεπιστημιακής τεκμηρίωσης. Συζήτηση για τον σκοπό της επιμορφωτικής διαδικασίας που θα επικεντρώνει στη συλλογική ανατροφοδότηση, στην άρση της επαγγελματικής εξουθένωσης, στις μορφωτικές ανάγκες των μαθητών. Ανάδειξη του ρόλου και της σημασίας των Παιδαγωγικών Τμημάτων και της ανάγκης επαναλειτουργίας των Διδασκαλείων.	Διερεύνηση επιστημονικών και ερευνητικών δεδομένων, ανταλλαγή εμπειριών, μελέτη διεθνών ερευνών, συζήτηση και αναστοχασμός σχετικά με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, επικεντρώνοντας: Στον δημόσιο χαρακτήρα της, μέσω των δημόσιων πανεπιστημίων και των Παιδαγωγικών Τμημάτων, στην καθολική της απεύθυνση, στη δωρεάν συμμετοχή, στην περιοδική απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα, στο περιεχόμενο της με βάση τις ανάγκες των εκπαιδευτικών, που καθορίζονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, στη διάρκειά της και στη στοχοθεσία της.

B. Υλοποίηση της Δράσης (έως 800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπεριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), καθώς και προς τους φορείς των Δήμων και των Γονέων, με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και του προς εξέταση ζητήματος.

Φεβρουάριος – Μάιος 2025: Συγκριτική εξέταση αναφορών για την επιμόρφωση από επίσημες διεθνείς πηγές και πλατφόρμες (<https://www.ei-ie.org/file/813>)

11-12 Μαΐου 2025: πραγματοποίηση διεθνούς διημερίδας και στρογγυλής τράπεζας με συνδικάτα της Νότιας Ευρώπης: «**Επιμόρφωση. Συλλογική εκπαιδευτική αναπλαισίωση ή κλειστή, ατομική, εργαλειική διαδικασία; Διεθνής εμπειρία και συνδικάτα.**». Συμμετείχαν εκπρόσωποι εκπαιδευτικών συνδικάτων από την Εκπαιδευτική Διεθνή και από την Ελλάδα, την Ιταλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Γαλλία και την Κύπρο. <https://acrobat.adobe.com/id/urn:aaid:sc:EU:6f3d71dc-15e7-4e33-9213-f7a560d22107>

Μάιος - Ιούνιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση των πρακτικών.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Περαιτέρω ανάδειξη των ζητημάτων που άπτονται της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και του δωρεάν, δημόσιου χαρακτήρα της, με απεύθυνση προς όλους/ες τους/τις εκπαιδευτικούς. Ποσοτική και ποιοτική ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων που έχουν συλλεχθεί. Διάχυση των πορισμάτων των ερευνών προς όλους τους κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς φορείς. Διαμόρφωση πλαισίου αιτημάτων προς την Πολιτεία και το ΥΠΑΙΘΑ. Διαμόρφωση κοινών δράσεων με διεθνή εκπαιδευτικά συνδικάτα.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Προγράμματα επιμόρφωσης για όλους τους εκπαιδευτικούς, με άδεια, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Κάθε επιμορφωτική δράση είναι απαραίτητο να εντάσσεται στο πλαίσιο της ανανεωμένης μετεκπαίδευσης δηλαδή μιας επιμορφωτικής διαδικασίας μεγάλης διάρκειας, με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα και με αποφασιστικό λόγο στη διαμόρφωση του περιεχομένου της τόσο των Παιδαγωγικών Τμημάτων όσο και των ίδιων των εκπαιδευτικών. Ανάδειξη των εννοιολογικών διαφορών για το περιεχόμενο της επιμόρφωσης, ανάμεσα στο ΥΠΑΙΘΑ και το εκπαιδευτικό σώμα. Το ΥΠΑΙΘΑ προτείνει ως επιμόρφωση την εκμάθηση – «συμμόρφωση» στις εφαρμοζόμενες εκπαιδευτικές πολιτικές, σε αντίθεση με την εκπαιδευτική κοινότητα που προτείνει εμβάθυνση στα πραγματικά εκπαιδευτικά προβλήματα και προτάσσει την ανάγκη επιμόρφωσης σε νέα εκπαιδευτικά πεδία. Από την αρχειακή έρευνα που διεξήχθη προκύπτει ως δεδομένο ότι αντίστοιχη κατάσταση επικρατεί στην πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών. Άρα θα πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω η αναγκαιότητα: το περιεχόμενο των επιμορφωτικών

	διαδικασιών να σχεδιάζεται και να καθορίζεται σε διάλογο με τους/τις εκπαιδευτικούς και τα συλλογικά τους όργανα
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών δεν μπορεί να είναι μια αποσπασματική ή εργαλειακή διαδικασία. Οφείλει να αποτελεί αναφαίρετο μορφωτικό και εργασιακό δικαίωμα, συνδεδεμένο αφενός με την αναβάθμιση της εκπαιδευτικής λειτουργίας και αφετέρου με τη στήριξη των ίδιων των εκπαιδευτικών ως ενεργών υποκειμένων με φωνή, ρόλο και λόγο στον σχεδιασμό και την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής. Οι εκπαιδευτικοί δεν είναι παθητικοί δέκτες, αλλά πρέπει να είναι συμμετέχοι και συνδιαμορφωτές των περιεχομένων, των διαδικασιών και των όρων της επιμόρφωσης. Η επιμόρφωση πρέπει να συνοδεύεται με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα, να είναι δημόσια και απολύτως δωρεάν, να απευθύνεται επαναλαμβανόμενα προς όλους/ες τους/τις εκπαιδευτικούς, να είναι τουλάχιστον ετήσια, με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων, να είναι πλήρως αποσυσχετισμένη από κάθε λογική αξιολόγησης των εκπαιδευτικών και των σχολείων. Αντίθετα, το Υπουργείο επιμένει σε συγκεκριμένο μοντέλο «κλειστής, κάθετης, εργαλειακής επιμόρφωσης», χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις πραγματικές ανάγκες που διατυπώνονται από τους/τις εκπαιδευτικούς. Η επιμορφωτική διαδικασία εμπορευματοποιείται, μετατρέπεται σε ανταλλακτικό ατομικό προσόν, σε ανταγωνιστικό μέγεθος, σε «εκμάθηση εργαλειακών δεξιοτήτων». Μια τέτοια προσέγγιση ενισχύει φαινόμενα επαγγελματικής αποξένωσης, διαφοροποίησης, κατηγοριοποίησης και εξουθένωσης των εκπαιδευτικών, εξυπηρετώντας μηχανισμούς εμπορευματοποίησης της εκπαίδευσης. Η περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργασίας των εκπαιδευτικών συνδικάτων θα συμβάλλει στην επεξεργασία κοινών αιτημάτων για τα ζητήματα της επιμόρφωσης. Να στηριχθεί και να χρηματοδοτηθεί η πρόσβαση των εκπαιδευτικών (και των μαθητών) στον πολιτισμό, τις τέχνες, τις βιβλιοθήκες και τα βιβλία.
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των ομιλητών, η ανταλλαγή απόψεων, οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και τα συμπεράσματα που αποτυπώθηκαν είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό που συγκεντρώθηκε καθώς και το αρχείο των παιδαγωγικών ταινιών που έχει παραχθεί, φωτίζουν τις κοινωνικές/παιδαγωγικές διαστάσεις της εκπαίδευσης και αποτελούν σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης και της παιδαγωγικής επιστήμης.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	Πρόγραμμα: https://acrobat.adobe.com/id/urn:aaid:sc:EU:6f3d71dc-15e7-4e33-9213-f7a560d22107 Έκδοση Πρακτικών: https://doe.gr/πρακτικά-κυριακή-δευτέρα-11-12-μαΐου-2025/ Επιστολές / υλικό: https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ Παιδαγωγικές ταινίες: http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η απουσία διαλόγου με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών, με ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας, το οποίο επιλέγει τη λογική της επιβολής και του αυταρχισμού. Το γεγονός ότι οι προτάσεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου, η γνώμη και οι απόψεις των εκπαιδευτικών δεν συζητούνται, με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίζονται οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης και του τεράστιου όγκου καθηκόντων υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξιώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών.
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η διαρκής συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. β) Η διαρκής επικοινωνία με τους/τις πανεπιστημιακούς δασκάλους/ες και η άμεση στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών.

	γ) Η συνεργασία με διεθνή συνδικάτα και η ανταλλαγή εμπειριών και αιτημάτων. δ) Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, που διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. ε) Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στις δράσεις. στ) Η συμβολή των εκπαιδευτικών στον αγώνα για την υπεράσπιση της δημόσιας δωρεάν παιδείας.			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η διαρκής ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών με τη μαζική συμμετοχή τους στις δράσεις. β) Διασαφηνίστηκε η διαφορά της εννοιολογικής και αξιακής προσέγγισης που υπάρχει ανάμεσα στο υπουργείο και το εκπαιδευτικό σώμα, για τα ζητήματα της επιμόρφωσης, ως προς το περιεχόμενο, ως προς τον χρόνο, τους φορείς υλοποίησης, τη διάρκεια και τους όρους συμμετοχής των εκπαιδευτικών. Αναδείχθηκαν κοινωνικές, οικονομικές, εκπαιδευτικές και αξιακές παράμετροι που σχετίζονται με την επιμόρφωση. γ) Αναδείχθηκε η ανάγκη οι εκπαιδευτικοί να είναι ενεργοί συνδιαμορφωτές των θεματικών, των διαδικασιών και του περιεχομένου μιας ουσιαστικής επιμορφωτικής διαδικασίας και όχι άβουλοι δέκτες άνωθεν επιλογών. δ) Αναδείχθηκε η ανάγκη για ουσιαστική επιμόρφωση, αλλά και οι προϋποθέσεις αυτής, όπως η συνεργασία με τα Παιδαγωγικά Τμήματα, ο καθορισμός των θεματικών πεδίων των επιμορφώσεων με βάση τις διατυπωμένες ανάγκες των εκπαιδευτικών και η απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα για τους εκπαιδευτικούς που επιμορφώνονται. στ) Τέθηκαν οι βάσεις για συγκριτική διερεύνηση των επιμορφωτικών θεσμών, αναγκών και αιτημάτων, σε διεθνές επίπεδο.			
Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.			

Αξονας 9	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Αξονας 9 Συμμετοχή σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα	Ανάδειξη των διοικητικών, οργανωτικών και γραφειοκρατικών δυσκολιών, οι οποίες λειτουργούν ανασταλτικά για τη συμμετοχή των σχολείων σε όλες τις μορφές εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Ανάδειξη των πλαισίων και του περιεχομένου των προγραμμάτων που συνδέονται με την έννοια της αγωγής, με τις παιδαγωγικές πρακτικές και τις κοινωνικές, συναισθηματικές, φυσικές και μορφωτικές ανάγκες των μαθητών/τριών και των εκπαιδευτικών. Συζήτηση για την τεράστια πίεση που ασκεί ο όγκος και το περιεχόμενο της ύλης, η άνωθεν επιβολή ανταγωνιστικότητας, οι εξετάσεις ελληνικής PISA, που καθιστούν ιδιαίτερα δύσκολη την ανάπτυξη ουσιαστικών προγραμμάτων. Αποκατάσταση της μόνιμης και σταθερής εργασίας και του κλίματος εμπιστοσύνης στο σχολείο, τερματισμός της επιχείρησης κατηγοριοποίησης και εμπορευματοποίησής του. Πλήρης κρατική χρηματοδότηση και κάλυψη των εκπαιδευτικών και μορφωτικών αναγκών, των πολιτιστικών, αθλητικών, περιβαλλοντικών, κοινωνικών δραστηριοτήτων των σχολείων, δωρεάν κάλυψη των επισκέψεων και προγραμμάτων που αποφασίζουν οι Σύλλογοι Διδασκόντων, με οργάνωση, περιοδικότητα και προγραμματισμό για όλα τα δημόσια σχολεία, χωρίς αποκλεισμούς.	Καταγραφή, συζήτηση, κριτική αποτίμηση των προγραμμάτων που πραγματοποιούνται πανελλαδικά. Διερεύνηση αναγκών που επικεντρώνονται στα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών. Τεκμηρίωση των αναγκών και των αιτημάτων της εκπαιδευτικής κοινότητας.

B. Υλοποίηση της Δράσης (έως 800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπειριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), καθώς και προς τους φορείς των Δήμων και των Γονέων, με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και του προς εξέταση ζητήματος.

Φεβρουάριος – Μάιος 2025: Συγκριτική εξέταση αναφορών για την επιμόρφωση από επίσημες διεθνείς πηγές και πλατφόρμες (<https://www.ei-ie.org/file/813>)

11-12 Μαΐου 2025: Πραγματοποίηση διεθνούς διημερίδας και στρογγυλής τράπεζας με συνδικάτα της Νότιας Ευρώπης: «**Επιμόρφωση. Συλλογική εκπαιδευτική αναπλαισίωση ή κλειστή, ατομική, εργαλειακή διαδικασία; Διεθνής εμπειρία και συνδικάτα.**». Συμμετείχαν εκπρόσωποι εκπαιδευτικών συνδικάτων από την Εκπαιδευτική Διεθνή και από την Ελλάδα, την Ιταλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Γαλλία και την Κύπρο. <https://acrobat.adobe.com/id/urn:aaid:sc:EU:6f3d71dc-15e7-4e33-9213-f7a560d22107>

18 Μαΐου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: «**Εκπαιδευτικά σχολικά προγράμματα για τις μορφωτικές ανάγκες των μαθητών, με καθολική πρόσβαση και πλήρη χρηματοδότηση.**».

Εισηγήθηκαν οι: **1. Μπαγάκης Γιώργος**, Ομ. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, **2. Γούλας Βαγγέλης**, Διδάκτορας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Μάιος - Ιούνιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση των πρακτικών.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος

Περαιτέρω διερεύνηση του πλήθους και του είδους των προγραμμάτων που διατίθενται στη χώρα μας. Μελέτη των κεντρικών και ειδικών στοχεύσεων που έχουν. Στα Ειδικά Σχολεία πρέπει κάθε εκπαιδευτικό πρόγραμμα να βρίσκεται σε πλήρη αντιστοιχία με τις ανάγκες των παιδιών και των οικογενειών τους. Να κινούνται σε συμπεριληπτική κατεύθυνση, εξασφαλίζοντας την ειδική ποιοτική εκπαίδευση που χρειάζονται οι μαθητές/τριες.

Περαιτέρω ανάδειξη της οικονομικής διάστασης των προγραμμάτων και ως προς τη δωρεάν και καθολική απεύθυνσή τους στα σχολεία και ως προς την άρση κάθε κερδοσκοπικής χρήσης τους από ιδιωτικά συμφέροντα.

Οι αποφάσεις για την επιλογή πραγματοποίηση προγραμμάτων να είναι προϊόν συλλογικών αποφάσεων και σε γνώση του Συλλόγου διδασκόντων και του/της εκπαιδευτικού κάθε τάξης, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ισορροπία ανάμεσα στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες και τη διδασκαλία των μαθημάτων.

Πραγματοποίηση έρευνας σε σχέση με τον εργασιακό φόρτο, το επιπλέον διοικητικό έργο και γραφειοκρατία που επιβαρύνει τις σχολικές μονάδες. Οφέλη που αποκομίζονται αντίστοιχα σε ένα περιβάλλον δημοκρατικής-συλλογικής λειτουργίας του σχολείου, αναγνώρισης από την Πολιτεία της σημασίας του εκπαιδευτικού έργου και άρσης όλων των γραφειοκρατικών, τυποποιημένων και διαχωριστικών μηχανισμών επιβολής συγκεκριμένων κρατουσών απόψεων.

Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Προγράμματα επιμόρφωσης για όλους τους εκπαιδευτικούς, με άδεια, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Κάθε επιμορφωτική δράση είναι απαραίτητο να εντάσσεται στο πλαίσιο της ανανεωμένης μετεκπαίδευσης δηλαδή μιας επιμορφωτικής διαδικασίας μεγάλης διάρκειας, με αλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα και με αποφασιστικό λόγο στη διαμόρφωση του περιεχομένου της τόσο των Παιδαγωγικών Τμημάτων όσο και των ίδιων των εκπαιδευτικών.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Αποκατάσταση της μόνιμης και σταθερής εργασίας και του κλίματος εμπιστοσύνης στο σχολείο, τερματισμός της επιχείρησης κατηγοριοποίησης και εμπορευματοποίησής του. Πλήρης κρατική χρηματοδότηση και κάλυψη των εκπαιδευτικών και μορφωτικών αναγκών, των πολιτιστικών, αθλητικών, περιβαλλοντικών, κοινωνικών δραστηριοτήτων των σχολείων, δωρεάν κάλυψη των επισκέψεων και προγραμμάτων που αποφασίζουν οι Σύλλογοι Διδασκόντων, με οργάνωση, περιοδικότητα και προγραμματισμό για όλα τα δημόσια σχολεία, χωρίς αποκλεισμούς.
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των ομιλητών, η ανταλλαγή απόψεων και σε διεθνές επίπεδο, οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και τα συμπεράσματα που αποτυπώθηκαν είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό που συγκεντρώθηκε καθώς και το αρχείο των παιδαγωγικών ταινιών που έχει παραχθεί, φωτίζουν τις κοινωνικές/παιδαγωγικές διαστάσεις της εκπαίδευσης και αποτελούν σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης και της παιδαγωγικής επιστήμης.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	Πρόγραμμα: https://acrobat.adobe.com/id/urn:aaid:sc:EU:6f3d71dc-15e7-4e33-9213-f7a560d22107 Video: https://youtube.com/live/4h0FqRnogMw?feature=share Πρακτικά 1: https://doe.gr/πρακτικά-κυριακή-δευτέρα-11-12-μαΐου-2025/ Πρακτικά 2: https://doe.gr/πρακτικά-κυριακή-18-μαΐου-2025/ Επιστολές / υλικό: https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ Παιδαγωγικές ταινίες: http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η με ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας απουσία διαλόγου με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. Το ΥΠΑΙΘΑ επιλέγει τη λογική της επιβολής και του αυταρχισμού. Οι προτάσεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου, η γνώμη και οι απόψεις των εκπαιδευτικών δεν συζητούνται, με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίζονται οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης και του τεράστιου όγκου καθηκόντων υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξιώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών και εντείνουν την επαγγελματική τους εξουθένωση.
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η υψηλή ποιότητα των εισηγήσεων. β) Η διαρκής επικοινωνία με τους/τις πανεπιστημιακούς δασκάλους/ες και η άμεση στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών.

	γ) Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, που διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. δ) Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στις δράσεις. ε) Η συμβολή των εκπαιδευτικών στον αγώνα για την υπεράσπιση της δημόσιας δωρεάν παιδείας.			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η εμπειριστατωμένη ενημέρωση των εκπαιδευτικών για το περιεχόμενο και τον ρόλο της ποικιλίας των προγραμμάτων που κινούνται γύρω και μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία. β) Η ανάδειξη της απουσίας τεκμηριωμένης αποτίμησης από το ΥΠΑΙΘΑ για τα υλοποιούμενα προγράμματα, καθώς και της έλλειψης στοιχείων και δεδομένων για αυτά. γ) Η ανάδειξη της σημασίας της δημοκρατικής λειτουργίας του σχολείου που στοχεύει στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας και στο μελλοντικό δημοκρατικό πολίτη. Ιδιαίτερα η επικέντρωση στο ότι πρέπει η συμμετοχή σε προγράμματα να μην αποτελεί επιβαλλόμενη υποχρέωση, αλλά συνειδητή αναγκαιότητα που αναδύεται από τις ανάγκες των ίδιων των παιδιών. δ) Η αναγκαιότητα ενίσχυσης του δημόσιου σχολείου, της Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης και της μόρφωσης ως ενιαίο, καθολικό κοινωνικό αγαθό μέσω και συνεργατικών δημοκρατικών πρακτικών. ε) Το άνοιγμα της συζήτησης για τις αντιφάσεις ανάμεσα στις εκπαιδευτικές ανάγκες, και τους στόχων των προγραμμάτων. στ) Η αποτύπωση της απαίτησης να είναι όλα τα προγράμματα πλήρως αποσυσχετισμένα από κάθε λογική αξιολόγησης-κατηγοριοποίησης των εκπαιδευτικών, των μαθητών και των σχολείων.			
Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.			